

รายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2

ประเทศไทยนำเสนอรายงานฉบับแรกด้วยวาจาเมื่อปี 2554 โดยได้รับข้อเสนอแนะ 134 ข้อ และประกาศคำมั่นเพิ่มเติมโดยสมัครใจอีก 8 ข้อ

1. วิธีการจัดทำรายงาน

1.1 การสร้างความตระหนักรู้

- ภายหลังจากนำเสนอรายงานรอบแรก ได้มีการแปลรายงานประเทศพร้อมด้วยข้อเสนอแนะที่ไทยรับไปปฏิบัติเป็นภาษาไทย และเผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งรวมถึงบนเว็บไซต์ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดสัมมนาเพื่อแจ้งให้หน่วยงานและภาคประชาสังคมทราบถึงผลการนำเสนอรายงาน

1.2 การติดตามการนำไปปฏิบัติและการเสริมสร้างขีดความสามารถ

- ภายหลังจากนำเสนอรายงาน ได้มีการขยายอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับดูแลการจัดทำรายงานประเทศและติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะภายใต้กลไก UPR ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ให้รวมถึงการติดตามกระบวนการนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ได้ประชุมหารืออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับพัฒนาการ ช่องว่างที่ยังต้องผลักดันเพิ่มเติม และสิ่งท้าทาย
- คณะกรรมการฯ ได้จัดทำแผนการปฏิบัติขึ้น เมื่อปี 2556 เพื่อเป็นคู่มือสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยได้รับและคำมั่นโดยสมัครใจ โดยมีกระบวนการเวลาและหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละประเด็น นอกจากนี้ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 3 (ปี 2557-2561)ⁱⁱ ยังได้รวมข้อเสนอแนะจากกลไก UPR เพื่อช่วยให้การปฏิบัติตามข้อเสนอแนะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- เมื่อเดือนมิถุนายน 2557 รัฐบาลไทยได้ส่งรายงานการปฏิบัติตาม UPR ระยะกลางรอบโดยสมัครใจⁱⁱⁱ ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวช่วยในการติดตามพัฒนาการการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงรักษาไว้ซึ่งความสนใจในการผลักดันประเด็นภายใต้กลไก UPR ระหว่างการเสนอรายงานรอบแรกและรอบที่ 2
- ประเทศไทยเชื่อว่าการแลกเปลี่ยนประสบการณ์^{iv} และความช่วยเหลือทางวิชาการ^v เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพ

1.3 กระบวนการยกย่อง

- กระบวนการยกย่องรายงานฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยก่อนการยกย่องรายงาน ได้มีการจัดการสัมมนาใน 5 ภูมิภาคของประเทศเพื่อติดตามความคืบหน้าของการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ ตลอดจนรับทราบสิ่งท้าทายและข้อห่วงกังวลในพื้นที่
- นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดการหารือกลุ่มย่อยรายประเด็น 4 ครั้ง เพื่อให้มีการหารือเชิงลึกร่วมกับหน่วยงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญ

1.4 กระบวนการหารือ

- กระบวนการหารือกับสาธารณะได้มีขึ้นใน 5 ภูมิภาคของประเทศ เพื่อรับข้อคิดเห็นและมุมมองต่อร่างแรกของรายงาน โดยข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ได้ถูกสะท้อนไว้ในรายงานฉบับนี้แล้ว
- รายงานฉบับนี้ได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการกำกับดูแลการจัดทำรายงานประเทศและติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะภายใต้กลไก UPR ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี (ครม.) ซึ่งถือเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ของรัฐบาล

2. พัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญภายหลังจากการนำเสนอรายงานรอบที่ 1

ก. รัฐธรรมนูญ

- สิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกคนได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 (มาตรา 4) ค้ำชูคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชน เท่าเทียมกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ รวมทั้งยังคงหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี
- ขณะนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) อยู่ระหว่างการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร โดยเมื่อดำเนินการยกร่างสุดท้ายฉบับสมบูรณ์แล้วเสร็จ (คาดว่าประมาณต้นเดือนเมษายน 2559) จะต้องเข้าสู่การลงประชามติ นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ กรธ. ได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนของภาคส่วนต่างๆ ซึ่งรวมถึงคณะรัฐมนตรี องค์การอิสระ^{vi} พรรคการเมือง นักวิชาการ และภาคเอกชน

ข. นโยบายของรัฐบาล

- รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทุกกลุ่มในประเทศ ในคำแถลงนโยบายของ ครม. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 รัฐบาลได้กำหนดให้การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม และการยึดมั่นในหลักนิติธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นนโยบายหลักของรัฐบาล
- รัฐบาลได้ให้คำมั่นที่จะดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม อาทิ การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ปรับปรุงระบบสวัสดิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประชาชนในกลุ่มเปราะบาง การกระจายสิทธิการใช้ประโยชน์หรือถือครองที่ดินให้แก่คนยากจน และการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
- รัฐบาลจะเร่งปรับปรุงประมวลกฎหมายหลักของประเทศและกฎหมายอื่นๆ ที่ล้าสมัย และไม่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งยังมีแผนที่จะปรับปรุงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและการเงิน อีกทั้งส่งเสริมกองทุนยุติธรรมเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

ค. แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 ครม. ได้เห็นชอบแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561) แผนดังกล่าวได้ร่างโดยผ่านการปรึกษาหารือกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสังคมที่ส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม ทั้งนี้ แผนสิทธิมนุษยชนฉบับนี้มีความครอบคลุมมากกว่าแผนฉบับก่อนหน้า โดยได้กำหนดนโยบายสิทธิมนุษยชนเป็น 11 ด้าน^{vii} และ 15 กลุ่มเป้าหมาย^{viii} รวมทั้งได้จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนเฉพาะด้านเพื่อรองรับความต้องการที่แตกต่างของแต่ละกลุ่ม
- แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ให้ความสำคัญกับการนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดย ครม. ได้สั่งการให้ทุกหน่วยงานรายงานผลการปฏิบัติตามแผนอย่างสม่ำเสมอ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ^{ix} ได้จัดการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้นำแผนไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ง. กรอบด้านกฎหมาย

- ภายหลังจากการทบทวนรายงานรอบที่ 1 ไทยได้ผ่านกฎหมายฉบับใหม่หรือปรับปรุงกฎหมายเดิมหลายฉบับ เพื่อให้สามารถส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น
- พ.ร.บ. ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประชาชนทุกคนจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุ

แห่งเพศสภาพ ซึ่งรวมถึงผู้ที่มีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด โดยมีกลไกในการขับเคลื่อน ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ ซึ่งมีหน้าที่กำหนดและขับเคลื่อนนโยบายที่ส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศในทุกหน่วยงาน คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ซึ่งจะวินิจฉัยข้อร้องเรียน และกำหนดมาตรการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองและชดเชยเยียวยาผู้เสียหาย และกองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ เพื่อช่วยเหลือชดเชยเยียวยา

- **พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558** (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 เมษายน 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความพยายามในการปราบปรามการค้ามนุษย์ ข้อแก้ไขที่สำคัญประกอบด้วย การเพิ่มอำนาจทางปกครองให้เจ้าหน้าที่ในการสั่งปิดสถานประกอบกิจการ หรือห้ามใช้ยานพาหนะเป็นการชั่วคราว การเพิ่มบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิด และการริบทรัพย์สินที่ได้จากการค้ามนุษย์มาเป็นสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เป็นต้น
- **พ.ร.บ. กองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558** (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558 และจะเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน 2559) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนจนและกลุ่มเปราะบาง ความช่วยเหลือจากกองทุนประกอบด้วย การสนับสนุนทางการเงินสำหรับความช่วยเหลือทางกฎหมายและการเข้าถึงทนายความ ความช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งรวมถึงการรวบรวมหลักฐานและพยาน ค่าใช้จ่ายในศาล ค่าประกันตัว และการเผยแพร่ความรู้เบื้องต้นด้านกฎหมายแก่สาธารณะ
- **พ.ร.บ. การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557** (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2557) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความคุ้มครองให้แก่บุคคลที่ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ไม่สามารถหารายได้เพียงพอแก่การยังชีพ หรืออยู่ในฐานะยากลำบาก เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งความคุ้มครองรวมถึงการจัดสวัสดิการสังคม ที่อยู่อาศัย การบริการด้านสาธารณสุข การศึกษา และการจ้างงาน
- **พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 ว่าด้วยสื่อลามกอนาจารเด็ก** (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความคุ้มครองให้แก่เด็กจากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศรูปแบบต่างๆ โดยสอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณี และสื่อลามกที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ทั้งนี้ เป็นครั้งแรกที่ได้กำหนดนิยามของสื่อลามกอนาจารเด็กให้รวมถึงวัตถุหรือสิ่งต่างๆ ที่จัดเก็บโดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็กในอินเทอร์เน็ต
- **พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558** (มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ซึ่งไทยได้เข้าเป็นภาคีเมื่อปี 2554 พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้ขยายการดำเนินคดีอาญาให้รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศที่กระทำความผิด เพิ่มหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่า การไม่นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ การกำหนดความรับผิดของนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ และการเพิ่มการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐสำหรับความผิดกรณีเรียกรับสินบน
- **พ.ร.ก. การประมง พ.ศ. 2558** (มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระเบียบการประมง เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unregulated and Unreported (IUU) Fishing) และป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคประมง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

- รัฐบาลพยายามจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและการติดตามผลสำหรับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายข้างต้นอย่างมีประสิทธิภาพ
- กรม. และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) จะยังคงดำเนินการเพื่อผ่านหรือปรับปรุงกฎหมายฉบับอื่นๆ โดยให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นแก่ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศของไทย เช่น พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479

จ. กลไกด้านสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ยังคงปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ พ.ร.บ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- ในแต่ละปี รัฐบาลได้พยายามจัดสรรงบประมาณให้แก่ กสม. ที่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายด้านการบริหาร และการปฏิบัติหน้าที่ตามอาณัติอย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง อีกทั้งเปิดให้มีช่องทางยื่นขอเบิกงบกลางสำหรับภารกิจเร่งด่วนที่มีความสำคัญ (ที่ผ่านมา กสม. สามารถรับข้อร้องเรียนที่เพิ่มขึ้นจาก 112 เรื่อง ในช่วงปีแรกที่ก่อตั้ง (พ.ศ. 2544) เป็น 600-700 เรื่อง ต่อปี ในปัจจุบัน)
- รัฐบาลได้บริจาคเงินสนับสนุนแก่กรอบความร่วมมือด้านสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions – APF) เป็นประจำทุกปี เพื่อสนับสนุนให้ APF สามารถจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศต่างๆ รวมทั้ง กสม. ของไทย
- รัฐบาลรับทราบถึงความสำคัญของการมี กสม. ที่เข้มแข็งตามมาตรฐานการจัดระดับ^x รวมถึงหลักการปารีส (Paris Principles) เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ที่ผ่านมา ทางการไทยได้ให้ความร่วมมือกับ กสม. ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ผ่านการให้ข้อมูลชี้แจงตามที่ร้องขอ รับฟังข้อคิดเห็น ตลอดจนปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ของ กสม.

กลไกสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค

- ไทยสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) ในฐานะที่เป็นกลไกด้านสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค ในช่วงการทบทวนขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ AICHR ไทยได้พยายามผลักดันให้ AICHR พิจารณาเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างแท้จริงแก่ประชาชน
- ไทยสนับสนุนให้ AICHR แสดงบทบาทประสานให้ประเทศสมาชิกมาร่วมกันหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแนวทางในการรับมือกับความท้าทายร่วมในภูมิภาค โดยเมื่อเดือนกันยายน 2557 AICHR ได้ร่วมกับรัฐบาลไทยจัดการสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องกระบวนการ UPR และเวทีหารือเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของแรงงานข้ามชาติ
- ไทยผลักดันการบรรจุหลักการด้านสิทธิมนุษยชนในวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน 2025 (ASEAN Community Vision 2025)^{xi} นอกจากนี้ ไทยยังได้ร่วมมือกับ AICHR ในการบรรจุแง่มุมด้านสิทธิมนุษยชนในภารกิจของประชาคมอาเซียน เช่น การจัดการหารือระดับภูมิภาค เรื่องการบูรณาการเรื่องสิทธิของคนพิการในประชาคมอาเซียน ที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนธันวาคม 2558
- ไทยจะร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของ AICHR อย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ของประชาชนในภูมิภาค

จ. ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

- ไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษ การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2556 นอกจากนี้ ไทยยังได้พยายามแก้ไขกฎหมายภายในและพัฒนากลไกที่จะช่วยในการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญา
- ไทยอยู่ในกลุ่มประเทศแรกๆ ที่ให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องกระบวนการติดต่อร้องเรียน เมื่อเดือนกันยายน 2555 และตั้งแต่ให้สัตยาบัน รัฐบาลได้จัดทำคำแปลพิธีสารเลือกรับเป็นภาษาไทย และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพิธีสารเลือกรับให้แก่สาธารณะ นอกจากนี้ ไทยอยู่ระหว่างการจัดตั้งกลไกระดับชาติเพื่อดำเนินงานตามพันธกรณีภายใต้พิธีสารฯ
- เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2557 ไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาการให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ซึ่งไทยได้ลงนามไว้เมื่อปี 2555 คณะกรรมการได้เห็นชอบแผนการร่างกฎหมายฉบับใหม่เพื่อช่วยให้เกิดการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพภายหลังจากที่ไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว ทั้งนี้ ร่างกฎหมายดังกล่าวยังได้รวมถึงการกำหนดนิยามการทรมานให้สอดคล้องกับข้อ 1 ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ อีกด้วย ขณะนี้ ร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. ... อยู่ระหว่างการพิจารณาของ ครม.
- ไทยอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยกระทรวงยุติธรรมในฐานะหน่วยงานหลัก ได้ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น Association for the Prevention of Torture, International Commission of Jurists (APT) และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับพิธีสารเลือกรับฯ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ไทยได้ดำเนินการถอนข้อสงวนหรือถ้อยแถลงตีความของตราสารด้านสิทธิมนุษยชน ดังนี้ (1) ถอนถ้อยแถลงตีความข้อ 6 เรื่องโทษประหารชีวิตเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่กระทำผิด และข้อ 9 เรื่องการนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่การพิจารณาคดีโดยพลัน ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2555 (2) ถอนข้อสงวนต่อข้อ 16 ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เรื่องสิทธิในครอบครัวและการสมรส เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2555 (3) ถอนข้อสงวนต่อข้อ 18 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ เรื่องเสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐานและการถือสัญชาติของเด็กพิการ เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558
- นอกจากนี้ ไทยอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อถอนข้อสงวนต่อข้อ 4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (กระทรวงยุติธรรมอยู่ระหว่างการเตรียมเสนอเรื่องเข้า ครม. เพื่อพิจารณา) และเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (ในขั้นนี้ คาดว่า ครม. จะให้ความเห็นชอบภายในเดือนพฤษภาคม 2559) รวมทั้งให้สัตยาบันอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ อีก 3 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทะเล พ.ศ. 2549 (ครม. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558) อนุสัญญาฉบับที่ 187 ว่าด้วยการครอบงำส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย (ครม. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558) และอนุสัญญา ฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ (กระทรวงแรงงานอยู่ระหว่างรวบรวมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)

3. การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

3.1 สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

สิทธิด้านการพัฒนาและการขจัดความยากจน

- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้สถานการณ์ความยากจนในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง และตั้งแต่ปี 2554 ธนาคารโลกได้ยกระดับประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางขั้นต่ำ มาเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางขั้นสูง
- ไทยอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ในปีสุดท้าย โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคงและยั่งยืน รวมทั้งมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างรากฐานของประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็ง ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม
- การส่งเสริมสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้ส่งผลให้ไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) และเป้าหมายเพิ่มเติมที่ไทยกำหนดเอง (MDG Plus) หลายด้าน อาทิ การขจัดความยากจนและความหิวโหย การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ การต่อสู้โรคเอดส์ การลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดและสุขภาพที่ถูกสุขลักษณะ การยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในชุมชนแออัด และการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในประชาคมโลก
- อย่างไรก็ตาม ไทยยังต้องเร่งดำเนินการเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่ได้บรรลุเป้าหมาย เช่น การทำให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และการลดอัตราการตายของเด็กและพัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์ในพื้นที่ห่างไกลและชายขอบ รวมทั้งมุ่งเน้นการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs)
- นอกจากนี้ ไทยยังประสบความท้าทายอื่นๆ ได้แก่ การติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลาง (middle-income trap) และปัญหาความเหลื่อมล้ำและการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมระหว่างประชาชน ซึ่งรัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการยกระดับศักยภาพการแข่งขัน และการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น โครงสร้างภาษี (อาทิ ภาษีมรดก และภาษีที่ดิน) รวมทั้งการวางกรอบกติกาของสังคมให้มั่นคงและเป็นธรรม ส่งเสริมความเสมอภาคและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและการบริการของภาครัฐอย่างเท่าเทียม การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล และจัดการทุจริตและระบบอุปถัมภ์ ในขณะที่ระยะสั้น ได้มีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจและภัยพิบัติ
- ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนาขนาดใหญ่เพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรัฐบาลได้มีมาตรการต่างๆ อาทิ การกำหนดให้มีกระบวนการศึกษาความเป็นไปได้รวมถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างเป็นระบบ การมีคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแล รวมทั้งการมีมาตรการรองรับหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ เช่น การจัดหาที่อยู่รองรับ ทั้งนี้ รัฐบาลได้ตัดสินใจชะลอบางโครงการตามข้อเรียกร้องของภาคประชาสังคม โดยพยายามส่งเสริมการหาทางออกร่วมกันผ่านการหารือกับประชาชนในพื้นที่
- รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศในการจัดการกับความท้าทายเรื่องสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงมาตรการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า^{xii} อย่างไรก็ตาม รัฐบาลก็รักษาคุณภาพในการดูแลประชาชนให้สามารถมีที่ดินทำกินและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม การแก้ไขปัญหาดินทำกินให้ผู้ยากไร้ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

โดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้มีโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ซึ่งเน้นการอนุญาตให้กลุ่มชุมชนอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ผ่านการบริหารร่วมกันโดยผลักดันแนวคิดชุมชนอยู่ร่วมกับป่าเพื่อช่วยอนุรักษ์ป่า เพื่อแก้ปัญหาการซื้อขายเปลี่ยนมือกรรมสิทธิ์ไปสู่กลุ่มนายทุน และปัญหาการบุกรุกทำลายป่า

- สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ รัฐบาลได้ให้การดูแลโดยมีกฎระเบียบรองรับที่สามารถพิสูจน์สิทธิจากร่องรอยการอยู่อาศัยในพื้นที่และการใช้ประโยชน์มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทั้งนี้ หากจำเป็นต้องออกจากพื้นที่ รัฐบาลมีมาตรการดูแลด้านที่อยู่อาศัยและการฝึกอาชีพรองรับโดยตระหนักถึงวิถีชีวิตของกลุ่ม
- ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดทำโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั่วประเทศ จะให้ความสำคัญกับหลักการ 4 ประการ ได้แก่ (1) การน้อมนำและประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) การให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม (3) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และ (4) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อรับมือกับบริบทความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ๆ การเข้าสู่สังคมสูงวัย และการเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง รวมทั้งความท้าทายต่างๆ อาทิ การติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลาง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และความเหลื่อมล้ำในสังคม นอกจากนี้ ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ยังเน้นการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิตและการลงทุนอย่างรับผิดชอบต่อสังคม และการสร้างงานสีเขียวของธุรกิจเอกชนเพื่อลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว และวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและประชาชน

สิทธิในการทำงาน

- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของแรงงานทุกคน โดยไม่แบ่งแยกกลุ่มชาติพันธุ์หรือเชื้อชาติ
- รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายและมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มความคุ้มครองและสวัสดิการของแรงงาน อาทิ การปรับค่าแรงขั้นต่ำทั่วประเทศเป็นวันละ 300 บาท (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556) การประกาศใช้ พ.ร.บ. ประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 ซึ่งเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่แรงงานกรณีต่างๆ เช่น กรณีว่างงาน นายจ้างหยุดกิจการชั่วคราว หรือกรณีที่เจ็บใจทำให้ตนเองบาดเจ็บ ทุพพลภาพ และตาย รวมทั้งขยายกลุ่มผู้ได้รับความคุ้มครอง เช่น กลุ่มลูกจ้างชั่วคราวทุกประเภทของส่วนราชการ และลูกจ้างของนายจ้างที่มีสำนักงานในประเทศ และไปประจำทำงานในต่างประเทศ และ พ.ร.บ. แรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558 ซึ่งคุ้มครองลูกจ้างบนเรือตามมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ
- รัฐบาลได้ดำเนินการต่างๆ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของแรงงาน รวมทั้งเตรียมการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 187 ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย (ครม. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558) อาทิ การจัดทำแผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน โดยแผนแม่บทฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2555-2559) ได้ขยายการคุ้มครองให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ และการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ไทยได้พยายามปฏิบัติตามคำมั่นโดยสมัครใจเรื่องการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว และ ฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการเจรจาต่อรอง โดยกระทรวงแรงงานได้พยายามปรับปรุงกฎหมายภายในเพื่อการอนุวัติอนุสัญญา ด้วยการเสนอ ร่าง พ.ร.บ. แรงงานสัมพันธ์และรัฐวิสาหกิจ

- สัมพันธ พ.ศ. ... ต่อ ครม. อย่างไรก็ตามโดยที่กลุ่มลูกจ้างได้แสดงความห่วงกังวลต่อร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว กระทรวงแรงงานจึงต้องนำร่าง พ.ร.บ. มาหารือเพิ่มเติมกับทุกภาคส่วนอีกครั้ง
- ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-ตุลาคม 2557 รัฐบาลได้ดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว รวม 1.6 ล้านคน ซึ่งช่วยให้แรงงานสามารถทำงานได้อย่างถูกกฎหมาย ได้รับความคุ้มครองและเข้าถึงบริการและสวัสดิการของรัฐเท่าเทียมกับแรงงานไทย นอกจากนี้ ไทยยังได้ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการป้องกันไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์ในด้านแรงงานในทุกช่องทาง โดยไทยได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน และบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงานกับเวียดนาม และกัมพูชา เมื่อเดือนกรกฎาคม และเดือนธันวาคม 2558 ตามลำดับ (โดยในส่วนของเวียดนาม อยู่ระหว่างการตกลงในรายละเอียด ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการในช่วงไตรมาสแรกของปี 2559) นอกจากนี้ ไทยยังอยู่ระหว่างการจัดทำความตกลงในลักษณะเดียวกันกับเมียนมา และ สปป.ลาว โดยบันทึกความเข้าใจฉบับใหม่ได้ขยายมิติความร่วมมือด้านแรงงานจากฉบับเดิมในสาขาสำคัญ อาทิ ความร่วมมือทางวิชาการ และการพัฒนาฝีมือแรงงาน
 - ไทยยังให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงาน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมประมงและประมงต่อเนื่องโดย ครม. มีมติเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2558 ให้เปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติในกิจการประมงทะเล ในรูปแบบเดียวกับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว เพื่อให้แรงงานเข้าสู่ระบบ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน มีใบอนุญาตทำงาน และเข้าถึงประกันสุขภาพ
 - เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 นายกรัฐมนตรีได้ประกาศให้การปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเน้นการดำเนินงานด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ และการดำเนินคดีอย่างจริงจังต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์
 - เมื่อเดือนสิงหาคม 2558 ศาลอาญาได้เปิดแผนกใหม่ 3 แผนก ซึ่งรวมถึงแผนกคดีค้ามนุษย์ ซึ่งจะทำให้มีผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ตลอดจนเข้าใจในปัญหาและวิธีพิจารณาที่กำหนดขึ้นเป็นพิเศษ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพรวดเร็ว และเกิดความเป็นธรรมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างและเสนอกฎหมาย พ.ร.บ. วิधिพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ... ซึ่งจะให้สิทธิผู้เสียหายในการร้องขอค่าเสียหาย และให้ศาลสามารถมีคำพิพากษาเรื่องค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ (punitive damage) ได้
 - ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 27 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 ไทยและประเทศอาเซียนได้ร่วมกันลงนามในอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, especially Women and Children – ACTIP) ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการป้องกันและคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ การปราบปรามความร่วมมือข้ามแดน ตลอดจนความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาและการส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยขณะนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำร่างคำแปลอนุสัญญาให้แล้วเสร็จ และเสนอต่อ ครม. เพื่อเตรียมการให้สัตยาบันต่อไป
 - รัฐบาลพยายามส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มแรงงานทำงานในบ้าน (domestic worker) และแรงงานนอกระบบ (informal sector) โดยได้ออกกฎหมายกระทรวงแรงงาน ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2555) เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงานรับใช้ในบ้านทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน เช่น สิทธิในการหยุดพักผ่อน สิทธิลาป่วยโดยได้รับค่าจ้าง และค่าล่วงเวลาสำหรับการทำงานในวันหยุด นอกจากนี้ ยังได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องการขยายขอบเขตการคุ้มครองและสร้างหลักประกันทางสังคม และการพัฒนาสมรรถนะแรงงานเพื่อขยายโอกาสการมีงานทำ และจัดตั้ง

คณะกรรมการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบแห่งชาติ เมื่อปี 2555 เพื่อกำหนดนโยบาย ตลอดจนกำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

- ความท้าทายประการหนึ่ง คือ การขาดความตระหนักรู้เรื่องสิทธิแรงงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในกลุ่มนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิและการเอาเปรียบ ซึ่งที่ผ่านมา รัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการจัดทำคู่มือความรู้ด้านต่างๆ เช่น การป้องกัน การค้ามนุษย์ การจดทะเบียนแรงงาน การคุ้มครองสิทธิแรงงาน และความปลอดภัยในการทำงาน (ในบางประเด็น ได้จัดทำคำแปลคู่มือใน 3 ภาษา สำหรับแรงงานต่างด้าวจากเมียนมา ลาว และกัมพูชาด้วย) ตลอดจนจัดการฝึกอบรมสร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิแรงงาน เช่น การให้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย และสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรอง

สิทธิด้านสุขภาพ

- รัฐบาลดำเนินนโยบายประกันสุขภาพให้แก่ประชาชนไทยทุกคน (ทั้งระบบสวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการ ระบบประกันสุขภาพของแรงงานในระบบ และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า) โดยหลักประกันดังกล่าวได้ช่วยคุ้มครองดูแลสุขภาพ ในด้านการรักษาโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพ อีกทั้งป้องกันครวัเรื้อรังไม่ให้ล้มละลายจากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ
- กระทรวงสาธารณสุขได้พยายามแก้ปัญหากรณีบุคคลที่อยู่อาศัยในประเทศไทยแต่ไม่ได้รับการรับรองสิทธิในหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีปัญหาสถานะและบุตร/ผู้ติดตาม เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558 ครม. ได้เห็นชอบการให้สิทธิ (คืนสิทธิ) ขึ้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขแก่บุคคลที่มีปัญหาสถานะกว่า 2 แสนราย นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขยังอยู่ระหว่างการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาของบุคคลที่มีสถานะและสิทธิที่ไร้หลักประกันสุขภาพอย่างครบวงจร เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาระยะยาว
- แรงงานต่างด้าวที่ได้จดทะเบียนจะได้เข้าสู่ระบบประกันสุขภาพ และเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ นอกจากนี้ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 กระทรวงสาธารณสุข ได้ลงนามความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน เพื่อพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขในกลุ่มแรงงานต่างด้าว ทั้งที่ได้ขึ้นทะเบียนและไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน และป้องกันโรคระบาด ในพื้นที่ติดชายแดน 31 จังหวัด
- นอกเหนือจากความพยายามที่จะให้บริการภายใต้ระบบประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง รัฐบาลยังมุ่งดำเนินการเพื่อรับมือกับความท้าทายอื่นๆ อาทิ การส่งเสริมคุณภาพของการรักษาพยาบาล ความแตกต่างของสิทธิประโยชน์ในแต่ละระบบประกันสุขภาพ และภาวะด้านงบประมาณ เพื่อประกันความยั่งยืนของนโยบายประกันสุขภาพ
- รัฐบาลพยายามดำเนินการเพื่อลดอัตราการตายของมารดาและทารกระหว่างคลอด โดยกระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำคู่มือเวชปฏิบัติมารดาและทารกสำหรับโรงพยาบาลชุมชน และหลักสูตรการคลอดมาตรฐานและการดูแลทารกแรกเกิดสำหรับโรงพยาบาลชุมชน ตลอดจนจัดอบรมแพทย์และพยาบาลห้องคลอดของโรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการลดอัตราการเสียชีวิตของมารดาให้เหลือ 15 ต่อแสนประชากร (ปี 2557 อยู่ที่ 23.3 ต่อประชากรแสนประชากร) และลดอัตราการเสียชีวิตของทารกแรกคลอดให้เหลือ 8 คน ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน
- กระทรวงสาธารณสุขได้พัฒนาชุดเรียนรู้สร้างเสริมสุขภาพ เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะชีวิตด้านอาหาร โภชนาการ การออกกำลังกาย และการดูแลสุขภาพทั่วไปที่เหมาะสมตามวัย ซึ่งถือเป็นวิธีการแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็กได้อย่างยั่งยืน

สิทธิด้านการศึกษา

- ในแต่ละปี รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 20 ของงบประมาณแผ่นดิน รวมทั้งกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) และดำเนินการเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ทั้งในระบบ และการศึกษา นอกระบบและตามอัธยาศัย ทั้งนี้ ไทยมีอัตราการเรียนต่อประชากรวัยเรียนสุทธิ (net enrollment rate) อยู่ในระดับสูงกว่าร้อยละ 85 มาโดยตลอด และอัตราการเรียนต่อประชากรวัยเรียนรวม (gross enrolment rate) ซึ่งนับรวมเด็กทุกช่วงอายุที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษา มีระดับสูง ร้อยละ 100.4 ในปี 2557
- พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี และประกาศให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี แก่เด็กทุกคนในประเทศโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือเข้าสู่การทำงานได้อย่างเหมาะสม
- ในบางพื้นที่ซึ่งมีอัตลักษณ์เฉพาะและใช้ภาษามากกว่าหนึ่งภาษา เช่น พื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาลได้ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษา (เช่น ภาษาไทย-มลายู และภาษาไทย-ภาษาท้องถิ่นอื่นๆ) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มคุณภาพในการเรียนรู้ ของนักเรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมของตน ควบคู่กับ การเข้าใจวัฒนธรรมส่วนกลางและวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ดี โดยที่ไทยยังขาดแคลน ครูที่มีความรู้ทั้งสองภาษา การจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษาจึงยังมีปัจจัยท้าทายที่ต้อง พัฒนาเพื่อให้สามารถทำได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมมากขึ้น
- ไทยยังคงมีความท้าทายในเรื่องคุณภาพของการศึกษา และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญ โดยเร่ง แก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะในสาขา ที่มีความขาดแคลน รวมทั้งเร่งปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยเน้นการปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการขยายผลโครงการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งรวมถึงพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้กับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล

3.2 สิทธิของกลุ่มเฉพาะ

- รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองประชาชนที่อยู่ในสถานการณ์ เปราะบาง เช่น การจัดตั้งศูนย์ OSCC ช่วยเหลือสังคม และบริการสายด่วน เมื่อปี 2556 เพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างทันที่ในกรณีที่ประชาชนประสบปัญหา เช่น การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก การใช้ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ และการตั้งครรภ ไม่พร้อม นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งศูนย์พึ่งได้ในโรงพยาบาลชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือ ในลักษณะเดียวกัน

เด็ก

- แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับล่าสุด (พ.ศ. 2555-2559) ได้ถูกจัดทำขึ้นโดยรวม ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิเด็ก และกำหนดยุทธศาสตร์หลัก 4 ประการ ได้แก่ การสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการ การคุ้มครองเป็นพิเศษและเด็กพิเศษ การส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และการพัฒนาระบบบริหารจัดการในการคุ้มครอง และพัฒนาเด็กและเยาวชน
- ขณะนี้ เด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทยสามารถจดทะเบียนเกิดและได้รับสิทธิอื่นๆ ตามที่ กำหนดไว้ในข้อ 7 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก นอกจากนี้ รัฐบาลอยู่ระหว่าง การพิจารณา ความเป็นไปได้ที่จะแก้ไข พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2551 และ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2551

รวมทั้งการอำนวยความสะดวกเรื่องการจัดทะเบียนเกิดและการบริการด้านเอกสาร ซึ่งรวมถึงการจัดทะเบียนเกิดล่าช้า เพื่อลดความเสี่ยงของการไร้สถานะ

- เมื่อเดือนมีนาคม 2558 ครม. มีมติเห็นชอบโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด รายละเอียด 400 บาท ต่อเดือน ในช่วงขวบปีแรก โดยจ่ายให้แก่บิดาหรือมารดาสัญชาติไทย หรือผู้ปกครองของเด็กแรกเกิดที่อยู่ในครอบครัวที่ยากจน โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการขั้นพื้นฐานและแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กให้ได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ และถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ทั้งนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อยู่ระหว่างผลักดันโครงการดังกล่าวให้เป็นโครงการต่อเนื่องที่สนับสนุนเด็กแรกเกิดถึงอายุ 3 ขวบ เป็นอย่างน้อย
- พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 หรือ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กที่ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการอุ้มบุญเพื่อการค้า และปัญหาการค้าเด็ก รวมทั้งเพิ่มความคุ้มครองต่อแม่และเด็ก
- กฎหมายหลายฉบับได้ห้ามการลงโทษเด็กด้วยกิริยาหรือใช้ความรุนแรง อาทิ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 ซึ่งห้ามการกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 ซึ่งอนุญาตให้ผู้ใช้อำนาจปกครองทำโทษบุตรได้เพียงตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน และกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน พ.ศ. 2548 ข้อ 6 ซึ่งห้ามการลงโทษด้วยวิธีรุนแรง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลตระหนักดีว่ายังคงมีการลงโทษด้วยการตีเด็ก ซึ่งจำเป็นต้องเร่งสร้างความตระหนักรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องและสิทธิเด็กให้แก่ครูและผู้ปกครอง รวมทั้งดำเนินมาตรการเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างครูและนักเรียน ส่งเสริมแนวทางการสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีพัฒนาการทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
- กระทรวงยุติธรรมยังอยู่ระหว่างการศึกษาเพื่อผลักดันการปรับอายุขั้นต่ำของการรับผิดชอบอาญาจาก 10 ปี เป็น 12 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิเด็ก
- ความรุนแรงต่อเด็กยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญ รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการประกาศใช้นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาทของเด็กและเยาวชน (พ.ศ. 2558-2564) เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เริ่มเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยงานระดับจังหวัด และฝึกอบรมครูแกนนำและผู้ปกครอง นอกจากนี้ ไทยยังมีบทบาทนำในการผลักดันแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็ก ซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 27 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558
- รัฐบาลได้เพิ่มความพยายามในการแก้ไขปัญหามารยาทใช้แรงงานเด็กซึ่งได้แสดงผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมตามลำดับ โดยเมื่อปี 2556 คณะกรรมการระดับชาติเพื่อขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย^{xiii} ได้ประกาศประเภทงานอันตรายสำหรับแรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 182 นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มอายุขั้นต่ำของแรงงานภาคเกษตร (จาก 13 ปี เป็น 15 ปี) และแรงงานในเรือประมง (จาก 16 ปี เป็น 18 ปี) เมื่อเดือนธันวาคม 2557 อีกทั้งยังได้ดำเนินการเชิงรุกร่วมกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเอกชนกลุ่มอุตสาหกรรมน้ำตาลและเกษตรกร ผู้ปลูกอ้อย ไม่ให้ใช้แรงงานเด็กตลอดสายการผลิต ในปี 2558 รวมทั้งจะเริ่มดำเนินโครงการสำรวจสถานการณ์เด็กทำงานในกิจการผลิตในสาขาที่สำคัญ ในช่วงปี 2559
- ขณะนี้ กระทรวงแรงงานอยู่ระหว่างการจัดทำร่างนโยบายและแผนระดับชาติเพื่อขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย พ.ศ. 2558-2563 ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยปลอดจากการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563”

- ความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรมข้างต้นได้ส่งผลให้กระทรวงแรงงานของสหรัฐฯ ปรับประเทศไทยขึ้นมาเป็นเป็นระดับที่มีความก้าวหน้าอย่างสำคัญ (Significant Advancement) ในความพยายามขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ในรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์และการจัดการการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบเลวร้ายที่สุด (Findings on the Worst Forms of Child Labor) ประจำปี ค.ศ. 2014

สตรี

- รัฐบาลได้จัดทำแผนพัฒนาสตรี (พ.ศ. 2555-2559) โดยสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี เพื่อกำหนดทิศทางด้านนโยบายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรี ตลอดจนการเสริมสร้างพลังของสตรีในสังคม โดยแผนดังกล่าวได้กำหนดยุทธศาสตร์ 5 ประการ ประกอบด้วย (1) การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (2) การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีไทย (3) การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต (4) พัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ และ (5) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อปี 2555 เพื่อส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจของสตรี โดยเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับกลุ่มสตรี นอกจากนี้ กองทุนยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำและทักษะในการบริหารจัดการให้แก่สตรี ผ่านการริเริ่มและบริหารจัดการโครงการเสริมสร้างศักยภาพสตรี
- ในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ ตั้งแต่ปี 2555 ครม. ได้อนุมัติให้ข้าราชการชายมีสิทธิลาไปช่วยเหลือภรรยาที่คลอดบุตร โดยมีสิทธิได้รับเงินเดือนไม่เกิน 15 วันทำการ นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานยังได้ขอความร่วมมือจากภาคเอกชนให้สิทธิในลักษณะเดียวกัน
- ไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการดำเนินการเพื่อขจัดความรุนแรงต่อสตรี นอกเหนือจากการประกาศใช้ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 รัฐบาลยังได้ออกมาตรการเพิ่มเติมเพื่อคุ้มครองสตรี ด้วยการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ให้โทษครอบคลุมถึงการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ทั้งในที่สาธารณะและที่รโหฐาน (มีผลบังคับใช้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2558) และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน (ผ่านความเห็นชอบจาก ครม. เมื่อเดือนมิถุนายน 2558)
- ไทยได้ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนในการรับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและการขจัดความรุนแรงต่อเด็ก เมื่อเดือนตุลาคม 2556 นอกจากนี้ ไทยยังเป็นประเทศนำในการยกร่างแผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี ซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 27 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558
- ในกรอบสหประชาชาติ ไทยมีบทบาทสำคัญในการผลักดันประเด็นเรื่องการส่งเสริมประเด็นเพศภาวะในกระบวนการยุติธรรมเพื่อรับมือกับปัญหาการสังหารสตรีและเด็กในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งรวมถึงสถานการณ์ความขัดแย้ง รวมทั้งได้ร่วมกับโคเรเชียเสนอข้อข้อมติเรื่อง Taking action against gender-related killings of women and girls ซึ่งได้รับการรับรองโดยฉันทามติจากที่ประชุมคณะกรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (CCPCJ) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 ที่ประชุมคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (ECOSOC) เมื่อเดือนกรกฎาคม 2558 และที่ประชุมคณะกรรมการ 3 สมัชชาสหประชาชาติ สมัยที่ 70 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 ตามลำดับ

- รัฐบาลยังได้พยายามขับเคลื่อนข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นหญิง หรือข้อกำหนดกรุงเทพเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสตรี ด้วยการเสริมสร้างการคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของสตรีในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) เมื่อปี 2554 และมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการปฏิบัติตามข้อกำหนดกรุงเทพ ผ่านการศึกษา วิจัยและโครงการเสริมสร้างศักยภาพต่างๆ นอกจากนี้ TIJ ยังได้ร่วมกับกรมราชทัณฑ์ ริเริ่มโครงการนำร่องของเรือนจำต้นแบบในการปฏิบัติตามข้อกำหนดกรุงเทพ
- รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นซึ่งมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ด้วยการกำหนดให้การเรียนการสอนวิชาเพศศึกษาและทักษะชีวิตเป็นวิชาบังคับในโรงเรียน รวมทั้งได้จัดตั้งเครือข่ายครูและสมาชิกชุมชนเพื่อให้เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่นักเรียน นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขยังได้จัดตั้งคลินิกสำหรับวัยรุ่นทั่วประเทศเพื่อส่งเสริมเรื่องเพศศึกษา การดูแลสุขภาพ และการคุมกำเนิด
- เมื่อเดือนธันวาคม 2557 คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบการดำเนินการตาม 1 เป้าหมาย 1 แผนยุทธศาสตร์เพื่อลดปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น (One Goal, One Plan) โดยตั้งเป้าลดการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นลงร้อยละ 50 ภายในปี 2567 (โดยเทียบกับปี 2556) นอกจากนี้ เมื่อเดือนกันยายน 2558 ครม. ได้เห็นชอบร่าง พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ... ซึ่งได้ยกกว้างโดยสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ และแผนปฏิบัติการจากการประชุมระหว่างประเทศเรื่องประชากรและการพัฒนา (International Conference on Population and Development – ICPD) โดยกำหนดมาตรการในการแก้ปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งรวมถึงการกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาการให้บริการเรื่องสิทธิทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ และการส่งเสริมให้นักเรียนที่ตั้งครรรภ์ได้เรียนหนังสือ
- ในช่วงที่ผ่านมา ไทยได้ดำเนินมาตรการหลายประการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในทางการเมือง โดยผ่านความร่วมมือระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชน และเครือข่ายสตรี ในการดำเนินโครงการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะที่เกี่ยวข้องให้แก่สตรี เรื่องรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความสำคัญของการมีส่วนร่วมของสตรีในทางการเมืองและการบริหาร นอกจากนี้ ยังได้จัดการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรีก่อนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น
- แม้ว่ารัฐบาลจะได้มีนโยบายและมาตรการต่างๆ แต่รัฐบาลตระหนักดีว่าจำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดช่องว่างที่เหลือในการบรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยรัฐบาลให้ความสำคัญลำดับต้นกับประเด็นต่อไปนี้ (1) การจัดทำหลักสูตรบทบาทหญิงชายเพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีเกี่ยวกับบทบาทระหว่างเพศในสังคมตั้งแต่ยังเด็ก (2) การจัดเก็บข้อมูลโดยจำแนกเพศ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์สถานการณ์ นโยบาย หรือปัญหาต่างๆ อย่างมีมุมมองมิติหญิงชาย และติดตามการบรรลุเป้าหมายการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในด้านต่างๆ และ (3) การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเอื้อประโยชน์ต่อการบรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศและการเสริมพลังสตรี

ผู้สูงอายุ

- เมื่อปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมาณการณั้ว่า ไทยมีประชากรผู้สูงอายุประมาณ 10 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 15 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งสถิตินี้ดังกล่าวได้แสดงว่าประเทศไทยได้เข้าสู่ความเป็นสังคมผู้สูงอายุมากกว่าทศวรรษแล้ว (เมื่อปี 2548 ไทยมีประชากรผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 10.5 ของประชากรทั่วประเทศ)

- นโยบายของรัฐบาลด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ซึ่งได้จัดทำขึ้นโดยสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ ค.ศ. 2002 และ พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกลไกในการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ
- การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นนโยบายที่สร้างหลักประกันรายได้ขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป อย่างถ้วนหน้า (ยกเว้นกลุ่มที่ได้รับบำนาญของราชการ) ในอัตรา 600 บาท สำหรับประชากรอายุ 60-69 ปี 700 บาท สำหรับ 70-79 ปี 800 บาท สำหรับ 80-89 ปี และ 1,000 บาท สำหรับประชากรที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป
- นอกจากนี้ รัฐบาลได้ริเริ่มการสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้แก่คนไทยทุกคน เพื่อให้มีเงินบำนาญสำหรับใช้จ่ายในวัยเกษียณ ด้วยการจัดตั้ง “กองทุนการออมแห่งชาติ” เมื่อเดือนสิงหาคม 2558 เพื่อขยายโอกาสให้คนไทยทุกคนที่อายุระหว่าง 15-59 ปี สมัครเข้าเป็นสมาชิก โดยการจ่ายเงินสะสมและรัฐบาลร่วมจ่ายเงินสมทบให้เป็นรายเดือน เพื่อรับเงินบำนาญเป็นรายเดือนเพื่อการดำรงชีพเมื่ออายุ 60 ปีขึ้นไปจนกระทั่งเสียชีวิต ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการ คือ ประชากรภาคแรงงาน และผู้ประกอบการอิสระ ซึ่งไม่อยู่ในกองทุนอื่นที่ได้รับเงินสมทบจากรัฐหรือนายจ้าง และไม่อยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญภาครัฐหรือเอกชน โดยขณะนี้ มีผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นจำนวนเกือบ 4 แสนคน
- นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงบริการสาธารณสุขให้กับประชาชนไทยทุกคนซึ่งรวมถึงประชากรผู้สูงอายุ ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้เน้นการดำเนินการสำหรับผู้สูงอายุหลายประการ อาทิ การดูแลสุขภาพที่บ้าน การจัดคลินิกผู้สูงอายุ การป้องกันโรค การพัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุระยะยาว การส่งเสริมสุขภาพ และการมีส่วนร่วมในสังคม
- เมื่อปี 2556 รัฐบาล โดยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายผู้สูงอายุ ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในทุกอำเภอ รวมทั้งได้ร่วมมือในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยและสถานที่สาธารณะที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุด้วยการเผยแพร่องค์ความรู้เรื่อง “การออกแบบเพื่อทุกคน” (Universal Design) ต่อสาธารณะ เพื่อส่งเสริมให้มีการดำเนินการในชุมชนต่างๆ
- ความสำเร็จของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ระยะ 20 ปี ขึ้นอยู่กับการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด ซึ่งกำหนดไว้ทุก 5 ปี เพื่อช่วยติดตามความก้าวหน้าและระบุความท้าทายที่ยังเหลืออยู่เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ การประเมินผลครั้งต่อไป จะมีขึ้นในปี 2560
- นอกจากนี้ โดยที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รัฐบาลจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุ เช่น ผู้ดูแล และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เตรียมการด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการต่างๆ ที่จะเพิ่มสูงขึ้น อาทิ โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า รวมทั้งเตรียมรับมือกับปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การขาดแคลนแรงงาน

คนพิการ

- พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ยังคงเป็นกลไกหลักทางกฎหมายในการดำเนินการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการสำหรับทุกหน่วยงาน นอกจากนี้ เมื่อปี 2556 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. โดยเพิ่มมาตรการเพื่อรับรองการเข้าถึง การเพิ่มสวัสดิการและความช่วยเหลือแก่คนพิการ การจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการในระดับชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรคนพิการ
- นอกจากนี้ ยังได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินนโยบาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คนพิการดำรงชีวิตอย่างอิสระและมีความสุขในสังคม โดยสามารถเข้าถึงสิทธิอย่างเต็มที่และเท่าเทียม

นอกจากนี้ แผนดังกล่าวยังให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพคนพิการ ครอบครัว และองค์กรคนพิการ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างสังคมที่ไร้สิ่งกีดขวาง

- เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2555 ครม. ได้เห็นชอบมาตรการผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยได้กำหนดให้อาคารสาธารณะจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการไม่น้อยกว่า 5 ประเภท ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายและสัญลักษณ์ และบริการข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ ครม. ได้มีมติเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2557 ปรับเพิ่มเบี้ยยังชีพคนพิการ จากเดือนละ 500 บาท เป็น 800 บาท (หรือปรับเพิ่มร้อยละ 60) และตั้งแต่เดือนธันวาคม 2558 ได้มีการปรับเพิ่มการสนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพอิสระของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ จากคนละไม่เกิน 40,000 บาท เป็น 60,000 บาท (หรือปรับเพิ่มร้อยละ 50)
- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขกฎหมายหรือการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ดังตัวอย่างเช่น การประกาศใช้ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ซึ่งได้ปรับปรุงเป็นครั้งแรกในรอบ 20 ปี ได้เพิ่มข้อบทที่อนุญาตการผลิตซ้ำหรือดัดแปลงงานที่มีลิขสิทธิ์เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนพิการ โดยการกระทำดังกล่าวจะต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า
- ตัวอย่างอื่นๆ ได้แก่ (1) คำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อเดือนมิถุนายน 2555 ซึ่งตัดสินว่าการตัดสิทธิการสมัครเป็นข้าราชการตุลาการของผู้พิการ ขัดต่อรัฐธรรมนูญและไม่เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ และ (2) คำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดเมื่อเดือนมกราคม 2558 ซึ่งสั่งให้กรุงเทพมหานครและ BTS ติดตั้งลิฟท์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ สำหรับคนพิการในสถานีรถไฟฟ้าทุกแห่งเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงคมนาคมขนส่งสาธารณะ
- รัฐบาลยังคงดำเนินมาตรการเพื่อส่งเสริมจ้างงานของคนพิการ เช่น กฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่ต้องรับเข้าทำงาน พ.ศ. 2554 นอกจากนี้ กองทุนส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งเงินส่วนหนึ่งได้มาจากผู้ประกอบการที่จ้างงานคนพิการไม่ถึงอัตราที่กำหนด (1 คน ต่อพนักงาน 100 คน) ได้มีส่วนสำคัญในการเพิ่มโอกาสการจ้างงานและส่งเสริมศักยภาพคนพิการ เช่น การให้กู้เงินสำหรับผู้ประกอบการที่เป็นคนพิการ และการสนับสนุนองค์กรที่ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนพิการ
- รัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหาค่าเลือกปฏิบัติต่อคนพิการด้วยการส่งเสริมทัศนคติที่ดีในสังคมและชุมชน เช่น การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความพิการ และขจัดการถือคติและตราบาปต่อคนพิการ และการมอบรางวัลคนพิการซึ่งมีผลงานดีเด่นสาขาต่างๆ

กลุ่มชาติพันธุ์

- กลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในประเทศไทยได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และสามารถเข้าถึงบริการของรัฐ ซึ่งรวมถึงการศึกษา การรักษาพยาบาล และโอกาสในการทำงาน
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (พ.ศ. 2558-2560) เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาให้ความช่วยเหลือประชาชนกลุ่มนี้ในด้านต่างๆ เช่น การเข้าถึงสิทธิในที่ดินทำกิน การได้รับสถานะบุคคลตามกฎหมาย รวมทั้งการส่งเสริมความสมดุลและมั่นคงในการดำรงชีวิตโดยสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้
- กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงศึกษาธิการมีมาตรการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ (เช่น การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในสาขาต่างๆ การส่งเสริมภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ท้องถิ่น) และการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษา ตามลำดับ

- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเร่งแก้ปัญหาสถานะของบุคคลผ่านการจดทะเบียนเกิด การจัดทำ สัมมะโนประชากร การผลิตบัตรประจำตัว และการพิจารณาให้สถานะบุคคลแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หลากกลุ่มตามหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคคลต่างๆ สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการสังคมได้อย่างทั่วถึง

ผู้หนีภัยการสู้รบและผู้แสวงหาที่พำนัก

- ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติอย่างต่อเนื่อง ในฐานะประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง
- แม้ว่าไทยจะไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 แต่ไทยมีความมุ่งมั่นในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม โดยเฉพาะแก่บุคคลกลุ่มอ่อนไหว โดยไทยได้ให้ที่พำนักแก่ผู้หนีภัยการสู้รบและผู้ลี้ภัยจากประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอินโดจีนในช่วงทศวรรษปี ค.ศ. 1970 นอกจากนี้ ไทยยังให้การดูแลกลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาเป็นเวลาเกือบ 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ปัจจุบันยังคงมีผู้หนีภัยการสู้รบในพื้นที่พำนักชั่วคราวประมาณ 110,000 คน นอกจากนี้ ไทยยังได้ให้ความคุ้มครองผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติทางทะเลจากรัฐะไซและบังกลาเทศ รวมทั้งผู้แสวงหาที่พำนักในเมืองซึ่งเป็นบุคคลในความห่วงใย (Persons of Concern) ของ UNHCR อีกกว่า 9,000 คน
- สำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา โดยที่สถานการณ์กระบวนการปรองดองในเมียนมามีพัฒนาการทางบวกตามลำดับ ทำให้ผู้หนีภัยฯ มีความหวังและความมั่นใจมากขึ้นในการเดินทางกลับสู่มาตุภูมิอย่างปลอดภัย รัฐบาลจึงได้เตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่จะเป็นโยบายขึ้นในการเดินทางกลับของผู้หนีภัยฯ อาทิ การฝึกอบรมด้านการเกษตร การฝึกอบรมเรื่องการทำลายทุ่นระเบิดให้แก่เจ้าหน้าที่ของเมียนมา รวมทั้งได้ร่วมมือกับ UNHCR ดำเนินการตรวจสอบฐานข้อมูลผู้หนีภัยฯ ทั้งหมดในพื้นที่พำนักชั่วคราวฯ ทั้งนี้ รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเดินทางกลับสู่มาตุภูมิโดยสมัครใจ อย่างปลอดภัย มีศักดิ์ศรี และยั่งยืน
- ไทยยังให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในรัฐะไซ โดยไทยได้มอบเงินช่วยเหลือแก่รัฐบาลเมียนมาสำหรับการก่อสร้างพื้นที่พำนักสำหรับผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ รวมทั้งดำเนินโครงการความช่วยเหลือสนับสนุนการสร้างอาชีพเกษตรกรรม และมอบปัจจัยการเกษตรให้แก่ประชาชน
- ตั้งแต่ต้นปี 2556 ไทยได้ช่วยเหลือผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติทางทะเลจากรัฐะไซและบังกลาเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งไทยมีนโยบายเน้นการดูแลเป็นการชั่วคราวระหว่างการหาทางออก นอกจากนี้ ไทยยังได้พยายามปราบปรามขบวนการที่ลักลอบขนคนและขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติฯ อย่างจริงจัง
- โดยที่ปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติทางทะเลมีความเกี่ยวข้องกับหลายประเทศ กระทรวงการต่างประเทศจึงได้จัดการประชุมว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย 2 ครั้ง (เดือนพฤษภาคม และเดือนธันวาคม 2558) เพื่อให้ประเทศที่เกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและร่วมกันกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา ร่วมกันในระยะต่างๆ อย่างครอบคลุม ตั้งแต่ประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง เพื่อให้เกิดผลอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของการแบ่งเบาภาระระหว่างประเทศ
- ไทยยังคงประสบความสำเร็จในเรื่องการดูแลกลุ่มผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติที่อยู่เป็นระยะเวลายาว เนื่องจากพิจารณาสถานะผู้ลี้ภัยของ UNHCR และกระบวนการรับไปตั้งถิ่นฐาน (resettlement) ในประเทศที่สาม ใช้ระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน โดยปัจจุบัน ไทยได้พยายามขยายพื้นที่ห้องกักและพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และสวัสดิการของผู้ต้องกัก ผ่านความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งอนุญาตให้ประกันตัว จนกว่าจะได้ไปตั้งถิ่นฐานหรือเดินทางกลับประเทศ (สำหรับกลุ่มผู้แสวงหาที่พำนักในเมืองบางกรณี)

- ไทยยังอยู่ระหว่างการศึกษารูปแบบและระบบของประเทศต่างๆ ในการคัดกรองผู้ที่ควรได้รับความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหวังว่าจะสามารถหาระบบที่สามารถปรับใช้กับไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.3 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก และเสรีภาพในการชุมนุม

- รัฐบาลเคารพเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกในฐานะที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญของสังคมประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกจะต้องเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ และไม่ล่วงเกินหรือดูหมิ่นระบบความเชื่ออื่นไม่ว่าจะเป็นศาสนาหรือสถาบันใดๆ รวมทั้งควรใช้ในบริบทที่เหมาะสม ทั้งเวลา สถานที่ และวิธีการ โดยไม่กระทบต่อความสงบสุขและความปลอดภัยของสังคมโดยรวม
- รัฐบาลได้เปิดช่องทางและเวทีเพื่อหารือและรับฟังความคิดเห็นเรื่องการปฏิรูปประเทศ และการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรจากทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพเทิดทูนอย่างสูง และถือเป็นเสาหลักแห่งความมั่นคงของประเทศ กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประมวลกฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองต่อสิทธิส่วนพระองค์และชื่อเสียงของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทน ในลักษณะเดียวกับที่กฎหมายหมิ่นประมาทให้ความคุ้มครองต่อบุคคลทั่วไป กฎหมายดังกล่าวไม่ได้มุ่งจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในด้านการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก หรือลดรอนสิทธิเสรีภาพด้านวิชาการ ทั้งนี้ การพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง โดยตระหนักถึงความละเอียดอ่อน อีกทั้งยังเปิดให้มีช่องทางขอพระราชทานอภัยโทษได้ในภายหลังด้วย
- เมื่อเดือนกรกฎาคม 2558 ไทยได้ประกาศใช้ พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 เพื่อให้การชุมนุมสาธารณะเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย ไม่กระทบกระเทือนต่อความปลอดภัยของสาธารณะ สุขอนามัยหรือความสะอาดของประชาชน และเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

การอำนวยความสะดวก

- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวก และได้ดำเนินมาตรการต่างๆ เช่น การประกาศใช้ พ.ร.บ. กองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงยุติธรรม รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือผู้ยากไร้ในด้านต่างๆ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย (เช่น การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย และการช่วยเหลือทางอรรถคดี) โดยสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- รัฐบาลยังได้พยายามขยายการให้ความช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมถึงบุคคลที่ไม่ใช่คนชาติ เช่น การพัฒนาระบบล่ามสำหรับผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และจำเลย ในชั้นสอบสวน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาอรรถคดี นอกเหนือจากความช่วยเหลือที่สนับสนุนโดยภาคประชาสังคม
- ในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิในการได้รับเงินเยียวยาจากรัฐ กระทรวงยุติธรรมอยู่ระหว่างการแก้ไข พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยได้เสนอให้เพิ่มเติมฐานความผิดฐานค้ามนุษย์ เพื่อเยียวยาผู้เสียหาย ซึ่งในชั้นนี้ ร่าง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ได้ผ่านความเห็นชอบจาก ครม. และอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- เมื่อปี 2557 กรมคุ้มครองสิทธิฯ ได้จัดตั้งศูนย์เยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เพื่อเป็นหน่วยงานเชิงรุกที่จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือเหยื่อในกรณีสำคัญเร่งด่วน และจัดโครงการเพื่อประชาสัมพันธ์สิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นอกจากนี้ กรมคุ้มครองสิทธิฯ ยังได้

จัดตั้งจุดให้บริการประชาชน เพื่อรับคำขอคำต่อตอบแทนฯ และให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่ประชาชน ณ สถานีตำรวจภูธรเมือง 76 แห่งทั่วประเทศ

- แม้ว่ารัฐบาลมีความจำเป็นต้องนำกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงมาบังคับใช้ในบางพื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตาม การใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นไปอย่างระมัดระวังมิให้นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยมีการพิจารณาทบทวนเป็นระยะ ทั้งนี้ มีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ตัดสินใจผิดเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรก่อเหตุแต่กลับใจและให้ความร่วมมือกับรัฐบาลสามารถคืนกลับสู่สังคมได้
- รัฐบาลได้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาปรับใช้ให้เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกป้องรักษาชุมชนของตน ทั้งนี้ รัฐบาลได้กำหนดให้การอำนวยความสะดวกเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของการแก้ไขปัญหา โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการพัฒนาระบบการยุติธรรมในพื้นที่ให้เสมอภาค โปร่งใส ตรวจสอบได้ เร่งรัดค้นหาความจริงในคดีหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อสงสัย รวมทั้งช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เพื่อเร่งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกประชาชนในระดับตำบล (Keadilan Center) เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์ โกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนประสานขอความช่วยเหลือเยียวยาให้แก่ประชาชน รวมทั้งได้จัดตั้งสายด่วน เพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการร้องทุกข์ของประชาชน
- นอกจากนี้ การต่อต้านปัญหาการทุจริตยังเป็นวาระหลักของรัฐบาลและเป็นหนึ่งใน 11 สาขาสำคัญที่ฝ่ายนิติบัญญัติมุ่งผลักดันในการปฏิรูปประเทศ โดยนอกเหนือจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต เมื่อปี 2554 ไทยยังได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการยุติธรรม

- กรมราชทัณฑ์ได้เสนอแก้ไข พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ทั้งฉบับ โดยมีหลักการเพื่อปฏิรูประบบราชทัณฑ์ของประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานและข้อบัญญัติระหว่างประเทศเกี่ยวกับผู้ต้องขังในด้านต่างๆ เช่น มาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติ (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners – SMR) มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ สำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures – The Tokyo Rules) โดยในขั้นนี้ ร่าง พ.ร.บ. ฉบับแก้ไขอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา
- เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2558 สนช. ได้เห็นชอบร่าง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่... พ.ศ. (ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้ที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราว หลักเกณฑ์การบังคับคดีผู้ประกัน และการอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องหาและจำเลยมีโอกาสได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวมากขึ้น โดยเป็นการลดปัญหาความแออัดของเรือนจำ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ยากจนซึ่งไม่มีทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงความยุติธรรม นอกจากนี้ เพื่อเตรียมการรองรับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว สำนักงานศาลยุติธรรมจะเริ่มตั้งศูนย์ในการติดตั้งเครื่องมือติดตาม และจะมีการออกคำแนะนำประธานศาลฎีกาเร็วๆ นี้
- กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มทดลองปรับปรุงการเข้าถึงการรักษาพยาบาลของนักโทษ ใน 5 จังหวัดนำร่อง^{xiv} นอกจากนี้ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) อยู่ระหว่างศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อให้ระบบประกันสุขภาพครอบคลุมถึงผู้ต้องขังในเรือนจำ

- กระทรวงยุติธรรมยังได้เสนอหลักการร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. ... ที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการระงับข้อพิพาทในทางแพ่งและทางอาญา เกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้และความผิดลหุโทษโดยคนในชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดจำนวนคดีที่ค้างค้างและลดความแออัดของเรือนจำ ทั้งนี้ กรม. ได้เห็นชอบต่อหลักการ พ.ร.บ. แล้ว โดยได้มอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับขอบเขต ความเหมาะสม และการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยแจ้งความเห็น กรม. ต่อไป

การห้ามการทรมาน และการบังคับสูญหาย

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้เสนอ ร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. ... เพื่อ กรม. พิจารณา ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะเป็นกลไกในการอนุวัติอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ที่ไทยเป็นภาคี และเพื่อให้สามารถให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ซึ่งไทยลงนามไปเมื่อปี 2555
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อเผยแพร่หลักการและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ละเมิดข้อบทในอนุสัญญาดังกล่าว
- กรมราชทัณฑ์ได้ศึกษาข้อกฎหมายและความเป็นไปได้ในการผ่อนปรนการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขัง และได้เริ่มดำเนินโครงการนำร่องที่เรือนจำกลางบางขวาง โดยได้ทดลองถอดตรวนให้กับผู้ต้องขังที่จำตรวนทั้งหมด โดยไม่พิจารณาถึงความผิดหรือกำหนดโทษที่ได้รับ ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2556 ยกเว้นแต่กรณีผู้ต้องขังมีพฤติการณ์ตาม ม. 14 ของ พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 (เช่น อาจทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น หรือเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม เป็นต้น) ซึ่งกรมราชทัณฑ์จะได้ขยายแนวนโยบายนี้ไปยังเรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งทั่วประเทศต่อไป

3.4 การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาและการฝึกอบรม

- **ระยะที่ 1** พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีส่วนช่วยผนวกสิทธิมนุษยชนศึกษาไว้ในระบบการศึกษาในโรงเรียนผ่านการสร้างความตระหนักรู้เรื่องระบอบการเมือง ประชาธิปไตย รัฐบาล และรัฐธรรมนูญอันส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ การเคารพหลักนิติธรรม และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ วิธีการเรียนการสอนยังเป็นไปอย่างสอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนที่คำนึงถึงความหลากหลายของบุคคลและวัฒนธรรม โดยแสวงหาความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ภาคประชาสังคม และองค์การระหว่างประเทศ
- **ระยะที่ 2** สิทธิมนุษยชนศึกษาได้รับการส่งเสริมในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยมี การสอนวิชาสิทธิมนุษยชนเป็นวิชาเลือกและวิชาบังคับในคณะต่างๆ อาทิ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และในสถาบันราชภัฏที่สอนอบรมครูอาจารย์ โดยมีสาระเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ หลักการ ปรัชญา พัฒนาการ กลไกที่เกี่ยวข้องด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ปัจจุบันได้มีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชน ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐ อาทิ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่งานศาลยุติธรรม ยังให้การฝึกอบรมด้านสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ราชทัณฑ์ รวมทั้งบุคลากรฝ่ายตุลาการ โดยร่วมมือกับภาคประชาสังคม และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- **ระยะที่ 3** สื่อแขนงต่างๆ มีเสรีภาพในการนำเสนอข่าว ข้อมูล และข้อคิดเห็นต่างๆ ในประเทศไทย โดยมีจรรยาบรรณสื่อมวลชนที่พัฒนาขึ้นมาร่วมกันโดยองค์กรอิสระและสมาคมผู้สื่อข่าว เป็นกรอบกว้างในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์และ

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และสมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นกลไกกำกับดูแลกันเอง ยังพัฒนากฎและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องสำหรับการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลโดยเน้นการเคารพ หลักสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการไม่เลือกปฏิบัติ และความรับผิดชอบต่อสังคม

- รัฐบาลไทยตระหนักถึงสิ่งท้าทายโดยได้มุ่งพัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาระดับโรงเรียน ให้เข้าใจง่ายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งขยายการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับ มหาวิทยาลัยให้เข้มข้นยิ่งขึ้นเพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจในเชิงลึก ซึ่งการผลักดันดังกล่าวจำเป็นต้องเร่งพัฒนาบุคลากรครูอาจารย์ในด้านนี้โดยการแสวงหาความร่วมมือกับ หุ่นส่วนต่างๆ ที่สนใจ นอกจากนี้ กลไกกำกับดูแลกันเองของสื่อควรได้รับการส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นโดยควรมุ่งแก้ไขปัญหาและความท้าทายในการรักษาคุณภาพของการเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจากสังคมกับจรรยาบรรณในการไม่นำเสนอข่าวที่นำมาซึ่ง การเลือกปฏิบัติ ความรุนแรง และความเกลียดชัง

3.5 การเชิญกลไกพิเศษของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเยือนไทย

- ประกาศคำเชิญในหลักการให้ผู้เสนอรายงานพิเศษทุกอาณัติมาเยือนไทย (standing invitation) ในช่วงที่ไทยนำเสนอรายงาน UPR รอบแรก เมื่อปี 2554
- ไทยรับการเยือนของผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิในน้ำดื่มที่ปลอดภัยและสุขอนามัย (Special Rapporteur on the human right to safe drinking water and sanitation) เมื่อวันที่ 1-8 กุมภาพันธ์ 2556 โดยผู้เสนอรายงานพิเศษฯ ได้พบหารือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้จะนำข้อเสนอแนะของผู้เสนอรายงานพิเศษฯ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

4. กระบวนการปฏิรูปประเทศ

- การปฏิรูปประเทศเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงกลไกโครงสร้างและการบริหารประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาระยะยาวที่ยังค้างคั่งค้างต่างๆ ที่ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลายด้าน ทั้งนี้ รัฐบาลได้กำหนดประเด็นสำหรับการปฏิรูปรวมทั้งสิ้น 11 ด้าน^{xv}
- เพื่อขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)^{xvi} อยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการรวมทั้งกำหนดเป้าหมายของแต่ละประเด็นปฏิรูป เช่น ด้านการเมือง จะมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความปรองดอง โดยผ่านการหารือกับทุกฝ่าย การมีกลไกการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองที่โปร่งใส การตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของรัฐสภา และองค์กรอิสระ และการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่พึ่งพิงระบบอุปถัมภ์ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จะเน้นการพัฒนากลไกเพื่อให้เกิดการบูรณาการของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของศูนย์ดำรงธรรม^{xvii} และการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้แก่บุคลากรภาครัฐ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จะเน้นการแก้ไขเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย และการอำนวยความสะดวกเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม และด้านการปกครองท้องถิ่น จะเน้นเรื่องการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชน
- เมื่อ ครม. และ สนช. ให้ความเห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการดังกล่าว สปท. จะได้เร่งขับเคลื่อนการปฏิรูปให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยผลักดันอย่างต่อเนื่องผ่านยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปประเทศที่คาดว่าจะมีการยกร่างขึ้นต่อไป รวมถึงอาศัยกลไกต่างๆ และทุกภาคส่วน

5. ความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวม

- ความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนโดยทั่วไปและกระบวนการ UPR ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและสาธารณชน ยังอยู่ในวงจำกัด ซึ่งทางการไทยจะต้องพยายามดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อ

สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ UPR ตลอดจนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

- **โครงสร้างพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศควรมีการพัฒนาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น** ปัจจุบันยังมีความท้าทายในเรื่องการสร้างค่านิยมการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคม การปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศ และการเสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์กรด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องปฏิรูปและพัฒนากลไกพื้นฐานเหล่านี้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อปลูกฝังค่านิยมการเคารพสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน รวมทั้งผลักดันให้ภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาคธุรกิจ มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ผ่านกรอบความร่วมมือกลไกทางกฎหมาย หรือแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และยั่งยืน
- ในปัจจุบัน ประเด็นสิทธิมนุษยชนหลายประเด็นไม่ได้จำกัดขอบเขตเฉพาะในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่มีความเชื่อมโยงกับประเทศอื่นๆ และส่งผลกระทบต่อข้ามเขตแดน เช่น การโยกย้ายถิ่นฐานและสิ่งแวดล้อม (เช่น ปัญหาหมอกควันข้ามแดน) รัฐบาลจะต้องแสวงหาความร่วมมือ ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศในภูมิภาค (เช่น อาเซียน) รวมทั้งหุ้นส่วนอื่นๆ เช่น กลไกระดับภูมิภาค และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาเหล่านี้ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- **บริบททางการเมืองในปัจจุบันของไทยส่งผลให้เกิดความท้าทายในการรักษาสันติภาพระหว่างความพยายามในการผลักดันวาระการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ความมั่นคง การปฏิรูปประเทศ และการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มรูปแบบ** โดยอาจจำเป็นต้องมีข้อจำกัดในสิทธิและเสรีภาพบางประการของประชาชน (เช่น การจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการชุมนุม) ซึ่งการป้องกันการกระทำอันมีวัตถุประสงค์สร้างความเกลียดชังและความแตกแยกในสังคม และการส่งเสริมกระบวนการปรึกษาหารืออย่างสร้างสรรค์ ถือเป็นส่วนสำคัญของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคม การผลักดันวาระการปฏิรูปประเทศ และการวางรากฐานที่เข้มแข็งที่จะนำไปสู่ประชาธิปไตยที่สำเร็จ หยั่งรากลึก และยั่งยืน
- ในการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมยังคงมี**ช่องว่างของความไว้วางใจ (trust deficit)** ระหว่างกัน ซึ่งรัฐบาลจะต้องส่งเสริมความร่วมมือกับภาคประชาสังคม เช่น การเปิดพื้นที่เพื่อหารือกันอย่างสร้างสรรค์และตรงไปตรงมา ให้บ่อยครั้งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจ และร่วมกันผลักดันให้เกิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

6. ทิศทางในอนาคต

- ความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนคือปัจจัยสำคัญลำดับต้นๆที่จะทำให้การผลักดันการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงการจัดการกับสิ่งท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนของไทยในระยะยาวประสบความสำเร็จและมีผลเป็นรูปธรรม
- รัฐบาลกำลังอยู่ระหว่างการจัดทำ**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)** และกำลังพัฒนายุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่เน้นการพัฒนาประเทศบนหลักการ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลาง และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยยึดถือตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อีกทั้งยังต้องพัฒนาตัวชี้วัดและการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดตามเป้าหมายต่างๆ ดังกล่าวโดยเฉพาะในด้านสิทธิมนุษยชน (Human rights based indicators) เพื่อติดตามพัฒนาการ และผลักดันการบรรลุผลด้านการพัฒนาควบคู่กับด้านสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และต่อเนื่องต่อไป
- **การปฏิรูปประเทศ** ในสาขาต่างๆ จะมีส่วนช่วยวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการบรรลุการพัฒนาและการมี**ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน** บนพื้นฐานของ**หลักนิติธรรม ธรรมาภิบาล และสิทธิมนุษยชน** ทั้งนี้ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเริ่มที่

ปัจเจกบุคคล การเคารพสิทธิมนุษยชนที่มีประสิทธิภาพที่สุดควรเกิดจากค่านิยมและวัฒนธรรมที่หยั่งรากลึกอย่างเป็นธรรมชาติในชุมชนและในสังคม

- รัฐบาลจะผลักดันการเสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมความร่วมมือผ่านกลไกภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน อาทิ AICHR กรอบความร่วมมือในสาขาต่างๆ ในอาเซียน กระบวนการบาห์ลีอย่างต่อเนื่องต่อไป โดยกลไกต่างๆ ดังกล่าวจะยิ่งทวีความสำคัญและมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการจัดการกับปัญหาสิทธิมนุษยชนหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ ความร่วมมือและการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านกลไกเหล่านี้ และการสนับสนุนจากสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง จะมีส่วนช่วยให้เกิดพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศและในภูมิภาคอย่างต่อเนื่องต่อไป

* * * * *

ⁱ ซึ่งมีปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม

ⁱⁱ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจาก ครม. เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557

ⁱⁱⁱ สามารถอ่านรายงานฉบับดังกล่าวได้ที่ <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRIImplementation.aspx>

^{iv} เช่น เมื่อเดือนกันยายน 2557 รัฐบาลได้ร่วมกับคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights – AICHR) จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ประเทศอาเซียนในการจัดทำรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามกลไก UPR ที่กรุงเทพฯ โดยมีผู้แทนจากประเทศในภูมิภาคและมิตรประเทศที่สนใจ (เช่น สมาพันธรัฐสวิส และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ) เข้าร่วม

^v ประเทศไทยได้ขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ผ่านการสนับสนุนของกองทุนโดยสมัครใจของกลไก UPR (UPR Trust Fund) ในการนำข้อเสนอแนะบางประการที่จำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเชิงลึกไปปฏิบัติ อาทิ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

^{vi} เช่น ศาลปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

^{vii} ประกอบด้วย สาธารณสุข การศึกษา เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย วัฒนธรรมและศาสนา ข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การขนส่ง การเมืองการปกครอง กระบวนการยุติธรรม และความมั่นคงทางสังคม

^{viii} ประกอบด้วย ผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ ผู้ต้องหาคดีอาชญากรรม/ผู้ต้องหาคดีอาชญากรรม/ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เหยื่อ/ผู้เสียหาย ผู้ติดเชื่อไอวี/เอดส์ ผู้ใช้แรงงาน คนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา เกษตรกร ผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชน สตรี คนพิการ ผู้ไร้รัฐ/ชาติพันธุ์/ผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง และกลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ

^{ix} สังกัดกระทรวงยุติธรรม

^x โดยคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (International Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights – ICC)

^{xi} ได้รับการรับรองในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 27 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558

^{xii} เช่น เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 ครม. มีมติเห็นชอบต่อการเข้าร่วมรับรองปฏิญญาครีนิวยอร์กว่าด้วยป่าไม้ ซึ่งมีเป้าหมายในการหยุดการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ ภายในปี พ.ศ. 2573

^{xiii} ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นประธาน

^{xiv} ได้แก่ หนองคาย ราชบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา และนครศรีธรรมราช

^{xv} ได้แก่ การเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การปกครองท้องถิ่น การศึกษา เศรษฐกิจ พลังงาน สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สื่อสารมวลชน สังคม และกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม การศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม

^{xvi} ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนส่วนราชการ และผู้แทนภาคประชาสังคม

^{xvii} มีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ และบริการข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นในทุกจังหวัดทั่วประเทศ